„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 135. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 8. СЕПТЕМБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

УПОРЕДИМО ИХ!

Њег. Величанство наш Цар и Краљ полази у последње доба маневре у разним крајевима наше монархије па је тако дошао у Бистрицу у Ердељу и у Темишвар. Како су нашем узвишеном Цару и Краљу верно одани сви народи његове простране монархије, па врло воле кад им је пружена прилика, да тој својој верности и оданости гласно израза даду, тако је и становништво речених крајева учинило све, да љубљеног владара што лепше и одушевљеније прими и испрати. Том приликом — разуме се — поклониле су се Краљу све световне и црквене власти па су изречени многи поздрави. Међу овима навешћемо овде говоре румунских архијереја и српског патријарха, да учинимо према својој родољубној и новинарској дужности неко мало упоређење.

У Бистрици поздравио је Краља румунски митрополит овако:

„Ваше царско и апостолско краљевско Величанство! Премилостиви господару!

Усред **унутрашњих одношаја, који нам често дају повода, да се с правом забринемо,** пружа нам велику утеху души нашој оно благодарно уверење, да Ваше Величанство, наш премилостиви Господар и Краљ своју владалачку милост и очинско старање подједнако милостиво распростире **на све своје верне поданике не разликујући ни вере ни народности**. Данас пак, где у низу осталих свећеничких и световњачких депутација и ми имамо срећу да превисоког заштитника наше цркве на овој крајњој тачци наше архидијецезе у хомагијалном страгопоштовању поздравимо, наша је радост потпуна — и како се ми надамо — неусипна.

Хранили ма какво мишљење други о нашој народној цркви, која је толико непогода претрпела, ми можемо Ваше Величанство и овом приликом уверити, да ће клир и верни народ отаџбинске православне цркве неокаљано очувати ону традиционалну верност и чврсту приврженост преславном престолу Вашег Величанства, а тако исто и хомагијално поштовање законитом државном организму као своје највише грађанске врлине и да ће у корист подизања опћега добра чинити све, штогод могу учинити **штитећи оправдане и патриотске животне интересе наше вере и народности.**

Уз изјаву нашег искреног непромењливог хомогијалног страхопоштовања усуђујемо се, да у најдубљем поштовању и на даље препоручимо цркву нашу и основне установе њене неисцрпљивој владарској милости и добротворној очинској бризи Вашег Величанства. И најпосле понављајући своје посведневне побожне молитве молимо се Богу из дубине своје душе, да пошље благослов свој на Ваше Величанство, да би могло своје мудре владарске смерове још за много година остваривати за усрећење својих верних захвалних поданика. — Majestatea Sa, preagratiosul nostru monarch se traiesca la multi ani feliciti!“

Његово Величанство одговорило је ово:

„Са искреном захвалношћу примам оданост и изјаву верне привржености православне румунске цркве. Будите уверени, да је најтврђи бедем ваше вере и народности **законита државна организација**. Сматрајте као најглавнију задаћу вашег позива гајење не само верског, **него и гајење народносног мира** и са изјавом моје краљевске милости уверавам вас, да ваша црква и њене основне установе могу рачунати на моје милостиво старање“.

У Темишвару поздравио је краља румунски арадски епископ Metianu овако:

„Царско и апостолско краљ. Величанство! Премилостиви господару!

Превишњи долазак Вашег Величанства у ове крајеве, у којима у великом делу станују и наши верни даје пријатну прилику нама архипастирима арадске и карансебешке дијецезе и њихових конзисторија, да дадемо **у име наших верних** (т. ј. у име румунског народа. Прим. ур.) израза непоколебимој верности и хомагијалном страхопоштовању напрам Вашем Величанству и прејасној династији, како смо то од наших предака наследили. Грчко-источна румунска **народна** црква захваљује свој нови живот очинском заузимању и владалачкој милости Вашег Величанства; паша црква настоји, да тај нови живот свој чим више консолидује за добро превишњег престола и отаџбине као и **на корист својих верних**. Поред израза наше најдубље захвалности молимо Ваше Величанство, да најмилостивије примите још и израз наше непоколебиме верности и поштовања и да нас и у будуће удостојавате највише краљевске милости. Ми и свиколици синови наше цркве, никад не ћемо престати слати молитве створитељу света и у њима молити, да нам дуго поживи Ваше Величанство. нашег најмилостивијег владара на срећу отаџбине и на спас наше цркве. Se traiesca Majestatea Sa!“

Краљ је одговорио:

„Врло се радујем, да сте приликом овдашњег бављења мог изишли пред-а ме. Са захвалношћу примам на знање израз ваше непоколебиме верности и **обећавам вам**, да ћу интересе ваше цркве, — неговање њено мећем вам на срце — **од своје стране увек са готовошћу потпомоћи.**“

Српски патријарх Георгије Бранковић (како смо то већ донели у прошломе броју) поздравио је краља овако:

„Ваше царско и краљевско апостолско Величанство! Најмилостивији Господару!

Усрећујући долазак Вашег Величанства у ову знамениту варош, коју је ревносна тежња родољубивих јој грађана за умним и материјалним добрима човечанства подигла на ступањ културног и привредног центрума на питомом југу наше драге отаџбине, изазвао је **међу становништвом** ове околине, верним поданицима Вашег Величанства, општу радост. Вазда верни епископат, клир и верни **грчко-источне** српске цркве послали су ову депутацију пред узвишено лице Вашег царског и апостолског краљевског Величанства, да великој радости нашој услед доласка Вашег Величанства у наш верни круг у најдубљем страхопоштовању израза даде, и да на милости, која се на добро Ваших верних народа односила, а која се непрестано понављала, са хомагијалним страхопоштовањем благодари, да нашој безграничној љубави, најсмернијем поштовању и непоколебимој верности према Вашем Величанству и узвишеном дому владарском поново израза даде. У најдубљем страхопоштовању излазимо пред Ваше Величанство са молбом, да Ваше Величанство израз ових осећаја милостиво примити изволи и епископату, свештенству и вернима **грчко-источне** српске цркве Вашу највишу милост и на даље поклони. Да одржи, да благослови и заштити Бог Ваше Величанство до крајних граница људског живота!“

Краљ је одговорио:

„Радо примам и овом приликом поклонење **грчко-источног** свештенства и нова уверавања Ваше признате одане привржености. У остварењу тих осећаја, у ревносном испуњавању Ваших црквених дужности и Вашег **патриотичног држања** можете и на даље за цело рачунати и на даљу моју краљевску милост“

Ми неби требали да овима говорима додамо баш никакав коментар, јер се тај сам од себе разуме, али ипак желимо да речемо неколико речи и рећићемо.

Румунски митрополит сасвим отворено каже Краљу да „унутрашњи одношаји често дају повода да се **с правом** његов народ забрине, он каже, да ће клир и верни народ **штитити оправдане и патриотске животне интересе** своје вере **и народности.** Тај првосвештеник говори ту у име целог **народа свога,** он живо наглашава краљу непоколебиму верност и оданост њему и отаџбини али наглашава очито и то: да његов народ у тој отаџбини **није задовољан,** па да клир уз народ неће малаксати у енергичном настојању да му у тој отаџбини **буде боље.**

Други румунски првосвештеник каже Краљу да сакупљени првосвештеници и конзисторије говоре у име **свога народа,** он ни најмање не акцентуира (не наглашава) архијереје и клир, он држи да се то само по себи разумева, да се архијереји и клир **не могу да оделе од народа,** којему су саставни део. Исти тај првосвештеник поносно назива своју цркву **народном** црквом, он каже да ће та црква живо да ради **на корист својих верних.**

А шта вели српски патријарх? Он кује у звезде темишварске грађане (чисто би човек мислио да говори темишварски градоначеоник!) међу којима је Срба врломаленброј, он износи знаменитост те метрополе на питомом југу наше драге отаџбине, он говори о становништву темишварског краја, он нарочито наглашава **епископат, клир** па тек онако споредно и верне **„грчко-источне“** српске цркве (имали и „грчко-западне“ или „римско-источне“ српске цркве?) јер ваљда епископат и клир неспадају у народ српски. Он говори о верним **народима“,** јер ваљда српски патријарх треба да заступа и Мађаре, Румуне, Словаке, Русе, Немце па и Чивуте, који живе у Угарској?! Треба ли томе коментара? Спомиње ли српски патријарх у свом говору народ свој српски у целини? Не спомиње. Стојили он пред краљем као српски првосвештеник? Не стоји. Па шта је онда он?

А одговори Њег. Величанства краља на говоре румунских архијереја и на говор српског патријарха? — — која голема разлика! Ми нећемо да критикујемо те одговоре из дужног страхопоштовања напрам посвећеној особи Њег. Величанства и ако знадемо, да у уставној држави за говоре, који се изреку таковим приликама, не одговара краљ већ одговорно министарство. Само ћемо то да приметимо, да краљ уверава румунске првосвештенике о својој благонаклоности без икаква увета, а српском патријарху каже: „У остваривању тих осећаја, у ревносном вршењу црквених дужности и вашег патриотичног држања можете рачунати на краљевску милост“, канда у Срба свега тога неби било!

Благу душу нашег љубљеног краља није дакле ни мало вређала одлучност румунских архијереја — — а Георгије? — — та да, он је мађарски патриота и темишварски грађанин! Tiefer bücken, tiefer bücken — господине Георгије!

Шта сад веле они, који нам приговорише, да смо нестрпељиви, да смо одвише рано почели да обрачунавамо с Георгијем?

Јован.

ЈОШ О АТЕНТАТУ НА СРПСКО НАРОДНО УЧИТЕЉСТВО.

(ГЛАС ИЗ ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ.)

И ако је већ „Застава“ по заслузи обележила неправилност око сазива и рада „крње“ епарх. скупштине, не можемо а да још један глас не пустимо од себе, те да још једном побунимо дубоки сан савести у дотичних самовластника. Међутим нисмо се ми ничем другом ни надали од њих. Видело се то већ поодавна да св. оцу и ћирицама његовим не мирише нови избори за епарх. скупштину и најзад нека им буде; јадно стање њихово означено је и у томе, где не смедоше да загризу у ту јабуку. Али реч која је пала у извештају епарх. школ. одбора не може се заборавити. Реч та једна каже нам, да је ономе или онима који састављаху тај извештај диктирао га партизански бес у перо, јер иначе се не би и тако важна прилика употребила, да се једна предпостављена власт баци каменом на своје учитељство, да тврди и потписује једну неистину у супрот свему оном ваљаном и честитом раду, што га данашње напредније учитељство с успехом изводи у школи и у народу. А бес тај означен је у ономе где се вели: „да је учитељство својим мешањем у политику занемарило школу“, шта више вели се ту, „да учитељи веру и цркву не поштују“. Овамо, онамо, учитељи су комунисте, социјалисте, црвени републиканци, нихилисте или једном ревредно против њега, али тим ће му милија бити љубав и признање народа, (тако је. Ур.) којем он малгу испред лица уклања. Милија ће му бити захвала оног народа који је са покварености једног дела своје интелигенчи, учитељи су криви за све што код нас не ваља, те према томе ваљда су криви и за то: што би се могло рећи да не ваља патријарх, не ваља саборски одбор, школ. савет, епарх. школ. одбор, а боме, и та бивша „крња“ епарх. скупштина не ваља због учитеља. А по каквом специјалном извештају референтовом учитељи не ваљају, то се не вели, или је то г. референат од ока преваљао преко језика, само би волели знати онда, од којега је то ока референтовог. Но то непризнање мучног рада учитељског, то је просто поквареност срца и душе у дотичних, а и то је још благ израз за таке испаде, јер ако постоји негде у школама било у којем погледу нередовно стање, томе нико други није крив већ сам епарх. школ. одбор који је подржавао таког референта, који за читавих 8, 10 па и више година ни једаред није обишао по неке школе у епархији, да исправи оно што је за исправљање, те се онда не би епарх. школ. одбор са својом кривицом окомио на учитеље да су они криви назадку школином, што се мешају у јавне ствари и расправљају политична питања. Или мисли ли епарх. шкел, одбор да су учитељи само „дѣтонаставници“ још увек или су у опште прави учители и пријатељи и школи и народу своме. Још једном велимо, да је она реч у извештају епарх. школ. одбора несмисао, а да је истина што кажемо доказ је онај будан дух који веје у нашем народу сада више него икад, чему је, смело можемо рећи, учитељство, ако не све, а оно много допринело. А доказ је и то, што не смедосте нове изборе за епарх. скупштину расписати да не попадате сви из својих позиција већ у напред подељених.

Него оној господи која бацише на страну званичан положај епарх. школ. одбора и његову непристрастност, а предасе метнуше своје овештано начело, није криво учитељство као тако, већ им је криво с тога: што и оно неће да се тим овештали огртачем заогрне и у једне дипле да дува с њима, а народ да остави на милост и немилост њиховој соломонској премудрости. (Реците, њиховој гадној шпекулацији. Уредн.) Но досљедност та и слика себичности брзо истрча на среду. Показали сте и сами при избору нових чланова за епарх. школ. одбор, колико вам на срцу лежи школа и њезин напредак, кад сте чак и једног Раљу предпоставили толиким ваљаним и заслужним учитељима, те по свој прилици би још и на она два учитељска места потрпали какве звонаре да сте могли и да вам баш није прека срамота.

Учитељство, које је до сад без икаквих материјалних награда радило на бољитку свога народа, неће жалити ни од сада труда, тим пре што види, да је већ и његова претпостављена власт пошла непрације на доста траљаве гране спао, али који ће са познањем правих својих пријатеља, а уз помоћ родољубивог свог учитељства подићи главу горе и свима намет и назови пријатељима дати такав моралан шамар да му се исти неће више приближити. О, ту вас господо боле и за то вама учитељство смета, — па велите: „на уштрб школе меша се у политику“.

Али ће се учитељство и у будуће потрудити да остане досљедно себи и своме имену, а ти извештачу купуј и у будуће зло на другог да покријеш своје грехе!

Тем.

Нови Сад, 7. септембра.

— „Národní Listy“ орган младочеха (чешке радикалне странке) одушевљено слави чешко-хрватско братимство приликом загребачке изложбе. Они кажу, да је показао недавни састанак словенских заступника у Загребу како је напредовала хрватска идеја и како је популарна странка Старчевићева; па баш у томе да лежи важност и замашај у Загребу учињених закључака. Лепи снови Хавлићкови почињу да се остварују; сродна племена, којима је Бог дао одлучну вољу и срце и која мрзе свако тиранство, научила су за време тешког прогонства да дижу песницу против својих убојица па да уповнају своју властиту снагу. И Хрвати и Чеси знаће да осигурају своје државно право Овако Младочеси — а ми би врло радо пристали уз ове дитирамбе, кад би они имали иоле основа. Иначе врло уважени чешки лист врло је наиван а није му много ни замерити; далеко су обале хладне Влтаве од обала брзе Саве! Ми просто не знамо где и кад су били ти састанци словенских заступника у Загребу. Ми знамо, да је тамо било Хрвата, Славонаца, Далматинаца, Речана, Истрана и — Крањаца (Словенаца) — — али то су по суду Старчевићанаца све Хрвати, ови последњи да како „планински“ Хрвати. Истина, да је тамо било и Срба, али ови, који су се родили у Тројединци то су „православни“ Хрвати или ако то неће да признају, онда су „влашки накот“, „Цигани“, „Цин цари“ и шта ми знамо шта а они, који су из Србије, то су „најнесимпатичнији народ на свету“ — па о тима не треба водити ни рачуна. Колико се сећамо било је у Загребу и неколико Чеха, али они, који живе у Загребу, ти су eo ipso Хрвати, а они, који су из Чешке, но — то су сигурно „северни“ Хрвати. Па где су онда били ти заступници Словенства? Још нам је мање познато, какви су то стварани закључци у интересу Словенства, нан ако наш поштовани колега у Прагу мисли, да је у интересу Словенства, да је „један Бог и његов пророк Анте Старчевић“, па по томе, да су сви Словени један народ и то да како, да су сви Хрвати, а за става да им је такође једна и то: „пророкове димлије!“

Оно што поштовани „Н Л.“ пишу, да је „Бог сродним племенима дао одлучну вољу и да она мрзе свако тиранство и. т.д.“, држимо, да се не може применути на Хрвате, бар Старчевићева соја. Њима је бог дао одлучну вољу да праве галаму и у своје коло приведу дечурлију, која по крчмама напада мирне људе — али кад та дечурлија дорасте, онда покорно лиже руку, која јој даје — воб. О устајању против тиранства, о томе нису Хрвати (бар они Старчевићева соја) никад ништа знали; то је смешно и помислити да би они то могли! Сећамо се, истина, нешто мало год. 1848. и доба бана Рауха, али г. 1848 за Анту Старчевића није нико ни знао а за време бана Рауха у свом „Звекану“ „стари“ је Анте величао тога бана и био му присан пријатељ. Па и год. 1848 и за доба Раухово — — били то тако испало било, да не беше — Срба?!

Оно дакле што још „Н. Л.“ пишу о „хрватском државном праву“, то је напросто смешно. Хрвати остварење тога свога државног права не исчекују од самих себе, они се надају, једни да ће то државно право остварити „Камарила“, други: Мађари — а трећи: Руси. А колико те наде могу бити беријетне, то се лако може да пресуди и на обалама Влтаве. Дали „Н. Л.“ сада разуму како је?

Поглед по свету.

— Дописник енглеског листа „Times“ (Тајмс) у Париву јавља томе листу како је из Будимпеште о уговору којим се углављује тројни савез чуо ово: „Званични текст обновљеног уговора није одмах установио дефиницију casus belli (повода евентуалном рату.) Тек сад кад се недавно код маневара састадоше цареви Франц Јосиф и Виљем одлучено је о томе. Цар Франц Јосиф предложио је три случаја кад би савезници морали заједно да ратују а то би било: кад би Француска напала Италију, кад би Француска напала Немачку и кад би Русија напала Аустро-Угарску.“

— Српског министра Ђорђевића одликовао је султан великим кордоном меџидијева реда што би имало да значи, да су односи између Србије и Турске врло добри. Кад би тако било, могло би се надати, да ће се садање прежалосно стање српског народа у Старој Србији и Маћедонији бар у неколико побољшати Из Београда даље јављају, да су именовани за посланике др. Владан Георгијевић у Атини а државни саветник Бошковић у Букурешту.

— На Цетиње стигао је нови турски посланик Ахмед бај и предао је кнезу Николи своју веровницу. Кнез је њему у почаст дао сјајан ручак. Немамо још вести како ће да се сврши рекламација Црне Горе ради оружја, које су Малисори потајно добили — или је можда обављеном преметачином и тиме што је нађено оружје одузето, све свршено.

— Приликом маневара у Ерфурту рекао је немачки цар здравицу у којој је назвао Наполеона I. корзиканским парвенијем (пустоловом), који је баш у Ерфурту Прусију најгадније понизио — али је опет одатле искочила искра која га је на земљу оборила. Француски листови врло су се на те речи узрујали па се у Берлину нашло за корисно, да се малчице ретерира. Јављају оданде, да цар Виљем није рекао „корзикански парвени“, већ „корзикански освајач.“ Није рђаво кадкад и за корак устукнути.

— Француски министар Constans изрекао је у Carpentras-у — приликом оном кад се тамо почела градити варошка већница — говор, који се врло допао. Из тога говора вадимо ово:

„Уверен сам да ћу задовољити ваше осећаје кад вам потврдим, као што то знаде сва Јевропа, да се наша отаџбина придигла, да је тако речено и опет ступила међу остали свет. После тако јуначки сношене несреће, после толиког храброг настојања, после дугог периода радње и жртава наша је политика лојална и мудра, она једино настоји да одржи мир, такав мир, који је достојан великог народа, који без хвалисања и слабости у сред разних догађаја зна да очува осећај снаге и жељу за величином. Та политика била је основ републиканске владе у прошлости а биће то и у будућности; а најмање сад, где је наше настојање окружено успехом — наћи ће се ко, који би хтео да на тој политици што мења.“

И у овом говору јасно се опажају последице састанка у Кронштату.

— У истом смислу као и г. Constans, изразио се ових дана и француски министар председник Freycinet приликом здравице изречене француској војсци а у четвртак десио се председник француске републике г. Carnot у Vitry-у код тамошњих маневара, па је после обављене смотре позвао на ручак све генерале и рекао је здравицу у којој је казао, да је Француска својој војсци захвална што је оправдала љубав и поверење народа па да је изврсна спрема војске омогућила, да се у међународном саобраћају могло стећи искрено пријатељство. И заиста Француска може да буде поносна на своју војску, што су доказали и маневри код Vitry-а где су се продуцирала четири војена збора на потпуно задовољство председника републике и присутних војених вештака. Изврсна спремност њевине војске стекла је Француској у првом реду поштовање и приврженост Русије, а тиме и могућност, да у пуној снази опет заузме понајодличније место међу државама јевропским.

— Државни савез између Шведске и Норвешке у опасности је да се разврсне. Норвежани не могу да подносе превласт Шведске у неким стварима и хоће да буду потпуно самостални. Сад се води тамо парламентарни бој о томе што Норвешка хоће да има свога засебног министра спољашњих послова а не као досад са Шведском заједно, а по томе би код страних власти Норвешка и посебице заступљена била. Тој размирици је донекле и то повод што Шведска нагиње пријатељству Немачке а Норвешка о томе неће ни да чује. Како ће та размирица да се сврши, знаће се док се доврше избори за нову норвешку народну скупштину али по свој прилици да ће победити Норвежани.

— Чује се, да се сукобила руска војска с афганском у срезу Хиндукуш па да је било врло озбиљних бојева и да су Афгани до ноге потучени. Ако би се ова вест обистинила, и ако би Руси хтели да напредују у Афганистану, морало би доћи до озбиљних размирица између Русије и Енглеске, јер ова не би могла мирно да гледа, кад би Руси порушили и последњу преграду, која их дели од Источне Индије тога главног извора енглеског богатства и енглеске моћи.

— У Кини од дуже времена већ догађају се озбиљни нападаји на тамо насељене Јевропљане У томе огромном царству нешто ври па изгледа да и тамо избијају неке народносне тежње, које би могле врло опасне бити не само за тамо насељене Јевропљане него и за комшије тога царства. Како је кинеска влада врло слаба и неодлучна а можда у потаји и потпомаже кинеске народњаке, договарају се јевропске велесиле да оне тамо интервенишу Тако се јавља из Париза, да је француски министар спољних послова Ribot предао тамошњем кинеском посланику ноту у којој енергично захтева, да се кинеска влада постара за сигурност странаца у Кини.

Српско и словенско новинарство.

Руски лист „Свјет“ у једном од последњих бројева донео је о путу Њ. В. српског краља Александра овај уводни чланак:

„Млади српски краљ Александар I. срећно је свршио своје прво путовање по Европи и већ на крају ове недеље вратиће се у своју отаџбину.

Дочек српскога краља у Русији био је сасвим искрен и срдачан не само од стране његова узвишенога крсног оца, ну тако исто и од стране рускога народа и вишега рускога друштва.

Ма да је време, избрано за то путовање било врло неповољно, јер је руски народ био заузет једним огромним догађајем, — зближењем двају великих народа — ипак је дочек српскога краља и високих српских гостију потпуно одговарао срдачноме и тако рећи породичном карактеру рускога двора због интимних одношаја Русије према православном краљу једновернога и једноплеменога словенског народа.

Тако исто је и у Ишлу на аустријском двору, после сјајнога дочека у Русији учињено било све, што је зависило од цара Фрање Јосифа, да први дочек младога српског краљевског госта не покаже сувише приметну разлику од дочека у Петерхофу, који је приредио своме крсном куму господар цар Александар III, на челу великих кнезова и принчева целог царског дома. Тај сјајни и искрено срдачни дочек не може се, разуме се само по себи, никако сравњивати са етикетном посетом српскога краља његовом географском суседу.

Љубазности аустријског цара познате су свакоме и млади српски краљ са својим саветницима и својом свитом одликовани су били високим одличијама и чак скупоценим поклонима, што потпуно одговара одличијама и поклвнима које су саветници краља Александра добили у Русији.

Почаст која је учињена српскоме краљу у Ишлу, мора потпуно задовољити узвишене српске госте Али органи грофа Калнокија, бечки Фремденблат и орган угарског министарства Пестер Лојд, да већ не говоримо о Наје Фраје Пресе, понашали су се са свим друкчије но што се понашао царски аустријски двор.

Лајборган аустријског министра спољних послова није се могао уздржати док су српски гости били на аустријском земљишту, да српским државницима не да одвише охоле и менторске лекције које им ни мало нису потребне кад долазе од професора бечког балплаца. То држање било је у толико неумесније што овај дипломатски бечки орган није умео за време бављења Ристића и Пашића, као гостију царевих ништа боље да каже, него своје дубоко сажаљење да они не управљају Србијом у оном аустријском духу, као напредњаци, који су по мишљењу грофа Калнокија бајаги владали на срећу Србије! Кад ова жалба Фремденблатова не би била најбољи доказ за намесништво и радикални кабинет српски, неумесност оваких оптужаба могла би силно жалостити српске госте аустријског цара. Још је чудноватија појава жалба поменутог органа да се од времена владавине радикала у Србији у српској штампи појављују напади на Аустрију, који бајаги морају штетно утицати на пријатељске и суседске односе са аустро-угарском монархијом, од које бајаги зависи сва трговина Србије.

Бечки лист заборавља да је он сам врло често нападао на Србију и писао против ње. Исто тако незналички, грубо и пакосно нападали су на српску владу, на српски народ и на његова најсветија осећања скоро сваки дан аустро-угарски листови као што су Пестер Лојд, Немзет, Наје Фраје Преса, Дајче Цајтунг и т. д. изазивајући српску штампу дрско и начином пупим увреде на срамни турнир уличке грдње. Такав нетактички испад дипломатског органа неда се ничим оправдати и по себи је неучтив кад се ту први пут бави српски краљ, гост аустријског цара. Врло нам је тешко, што ћемо поменути овоме недипломатском органу аустријске дипломатије само тај факт, да је грдња аустро-угарске журналистике долазила до врхунца за време скорашњег и злогласног инсидана, који је познат у историји аустријске дипломатије као cause célèbre, под именом „guerre aux cochons serbes“ и у којој су врло усрдно, но исто тако недостојно учествовали многи аустро-угарски политичари и дипломати. Фремденблат није имао потребе да спомиње о аустријском „добром расположењу“ према Србији, којим је ђоја Аустрија „zu jeder Zeit“ у разним фазама била одушевљена. Срби и сувише живо добро памте то „добро расположење“ још од владе напредњачке, „владе правих седам гладних година за Србију“, кад су у Београду под фирмом Гарашанин и ком. управљали Кевенхилери и Хенгелмилери и кад је ова србофилска политика својим саветима довела Србију до Сливнице.

Пестер Лојд са свим узалудно уверава Србе да им Аустрија жели „потпуно самостално државно развиће и национални опстанак“. Србима је то већ познато ad oculos у јужној Угарској и Босни код њихове једноверне браће, а што они сами не виде — то им сваки дан причају стотине емиграната из ових „срећних“ српских земаља православне и мухамеданске вере.

Али најнесрећнија и најнеразмишљенија је напомена овог будапештанског листа, да Русија гледа на Србе као на своје васале, и не допушта им да имају и мало слободног мишљења и развића. Да се ово опровргне, није потребно ићи веома далеко; треба се сетити само, да Русија баш даје потпуну слободу доказавши то фактима: што је Србија управљана под напредњацима на велико чудо Аустрије и српских патриота потпуно слободно и независно, јер иначе Гарашанин, Пирићанац и кумпанија неби могли довести Србију немало до потпуног васалства према Аустрији, и до коначне економске зависности од ње. Русија је пустила напредњаке да воде аустрофилску политику тада, па и сада не смета српским патриотима радикалима, да воде своју чисто српску националну политику.

За Србију као и за остала словенска племена Русија не жели ништа тако искрено као то, да се ти народи развијају што потпуније у националном духу, и у природноме правцу ка духовноме јединству са својим једноплеменицима, као што то раде и остали епровски народи, Немци и Талијани, за које је Русија великих жртава поднела. Ако Аустрија збиља разуме своје интересе, и како уверавају Фремденблат и Пестер Лојд, жели Србима само добра и благостања, нико се неће толико радовати као Русија да српска краљевина буде са Аустро-Угарском у најбољим суседским односима.

Српски државници и саветници краљеви сами дубоко верују у то. Русија им није напомињала о томе, али они су то доказали тиме, што су право из Русије отишли у Аустрију, да свога младог владара упознаду и са аустијским двором, којим је Србија везана важним материјалним интересима и односима.

Русија која пре свега жели мира, мора се само радовати кад српска влада негује добре односе са царевином која је од толиког уплива на економски развитак Србије, као што је Аустро-Угарска. Српски државници могу свагда рачунати на потпору братске им Русије, а још више онда, кад водећи своју српску политику, понашају се према својим суседима по правилима међународног права и уговора, које су закључили с њима, као што то ради баш садашња српска влада, која се, по нашем дубоком уверењу, морала изненадити онаком незаслуженом прекору, каквим су је неправично и ненадно почастили органи грофа Калнокија.“

ДОПИСИ.

Будимпешта 5. септембра. Универзитетска година данас је отпочета обичном свакогодишњом свечаношћу. И ове године биће преко 3000 уписаних слушалаца на будимпештанском универзитету, од којих ће као и обично бити понајвише правника. Можемо рећи, да се и од Срба искупио леп број. Биће их око седамдесет. Да је среће, као што је није, могли би Срби ђаци на будимпештанском универзитету сачињавати компактну масу овде у туђем свету. Но тога као да неће бити ни ове године, као што није могло да буде ни за ово неколико последњих година, од како су партијске страсти окужиле васколики народ српски, по том омладину на посе, а понајвећма будимпештанску српску омладину са великих школа. Има више година, како се у нашој омладини и у њеном животу опажа јак застој. Изгледа нам, као да за њу више нема чара ни књижевни па ни рад политички. Ови знаци, који се од неко доба опажају, дају нам повода слутњи, е ће скоро у српском народу кроз коју гогину наступити ера, у којој ћемо место идеалних, одушевљених младих људи, вољних, да науком и образованошћу својом пораде на добру и бољитку милог нам народа српског, видети генерацију младих стараца — „штубен-филозофа“. Омладина би ваљала, да докаже, да ова наша слутња и бојазан не стоји. А то ће најбоље показати истрајним и одушевљеним радом. Некад беху чланови омладине мерило на вези у сваком правцу народног живота, данас смо дочекали то, да се омладина потрза тек онда, кад је неком потребна повереница или неповереница. Природно је, да је то тренутно ласкање омладини, а још је природније, да се тим поступањем изиграва воља и реч српске омладине. Но ми се надамо, да наша омладина неће свагда бити така. Држимо, да ће доћи и наступити време, кад ће се и она тренути из сна мртвог, којим данас спава, те ће порадити на том, да се наше данашње речи не испуне. Ваљда неће један део омладине наше вечито остати под притиском оног кола људи, којима све лежи већма на срцу, само не народ и његово добро. Али, за сад се морамо тек тешити том надом у бољу будућност, данашње стање у омладини међутим мора се поправити, ако желимо да дочекамо ту лепшу будућност.

Ко је год боље пратио ток парнице Јаше Томића, томе ће свакако бити познато, да је после дугог оклевања изашло на јавност нешто, што карактерише мисли и држање противника Јашиних. То је призив новосадског адвоката дра Милана А. Ћирића који је он као заступник Мише Димитријевића подастрво кр. курији против пресуде кр. табле у Сегедину. Призив тај дао је др. М. А. Ћирић отштампати у неколико стотина примерака на српском и мађарском језику, да се зар прослави својим правничким знањем и умењем. Није нам стало до тога, да опширно прикажемо како српском тако и страном свету садржину тог призива — штампаног

у виду брошире. — Не држимо то за потребно, јер прелиставајући ту књижицу, видесмо и уверисмо се, да се др. М. А. Ћирић свачим другим пре бави само не правничким разлозима. Многа места у том призиву, држимо, да неће ни сам писац разумети, а на многим местима пошао је дословце стопама оне злосретне браће своје око „Браника“, те хоће по мало и да — денунцира. А треба ли се томе чудити? Не, не, какви учитељи, онаки и ученици. Какве главе, онаки и репови!

Не би смо се можда ни осврнали на овај призив, да га не видесмо овде у Будимпешти. Вајни јадан агенат новосадске клике око „Браника“, коме у овом цењеном листу није вредно ни имена споменути (С. В. П.) натурио се за колпортера Ћирићевог те равносно растурује ту Ћирићеву броширу међу омладином у Текелијануму и околини. Хоће зар да још већма окужи већину будимпештанске омладине српске, коју је и онако већ окужио смрдљиви задај из дунавске улице у Новом Саду. Сећамо се још једног сличног случаја Кад је оно после сентомашког збора 1887. год. видео др. Полит, да је звезда његове славе почела падати пред великом већином народа српског, тада се бацио др. Полит у наручја омладини са великих школа. Те године прекрилише „све дојакошње беседе дра Мих. Полита Десанчића“ омладину. Растуриване су те књиге у највећој мери. Али то није ништа помогло, јер је Политов углед био срушен, са његова лица скинута је образина. Надамо се, да ни др. М. А. Ћирић растуривањем својих књижица неће боље проћи од др. Полита.*) Дарас се више не да изменити она струја, које влада у народу српском па и у прилично јаком делу омладине у питању туцинданске афере, ма се шта чинило.

Како дознајемо из поуздана извора, ствар Јаше Томића изаћиће у врло кратком току времена пред највиши суд ове државе, пред кр. курију. Дан, кад ће бити главна расправа, још није тачно познат; но чим га дознам, известићу о том читаоце „Заставине“. Како је та парница од велика значаја по правосуђе у Угарској, то се многи, а особито правнички свет јако интересује за свршетак ове парнице.

Цењена „Застава“ јавила је у своје време, да је умрьо бивши велики жупан торонталске жупаније Хертеленди. Званични кругови се баве здраво тим питањем, ко да буде велики жупан торонталски. Становништво торонталске жупаније у великој већини припада народностима. А значајно је и то, да те народности јако хоће да терају опозицију. С тога је потребно — мисли влада — да у тој жупанији буде такав човек велики жупан, који ће умети сломити опозицију или је бар држати у шкрипу. Пок. Хертелендију пошло је било то за руком и за то му се сад ваља постарати за добра наследника. Многи мисле, да би добро било бирати данашњег будимпештанског великог капетана Јов. Терека за великог жупана. Но и посланици Бела Чавоши, Ернест Даниел, а по том и данашњи поджупан торонталске жупаније Јевђен Ронаји имају изгледа, а и надају се, да ће сести на столицу великог жупана торонталске жупаније Нама Србима међутим може бити сасвим свеједно, ко ће заузети то важно место, јер ниједан од горенапоменуте четворице није бог зна какав пријатељ Србима и Српству. А да ће уз то сваки — па ма који то био — радити против народности и рушити слободоумнију опозицију у торонталској жупанији, која је и онако трн у оку свима онима, који сањају у свом шовенистичком заносу, да је сав свет мађарски о том нема сумње. Још кад узмемо у обзир и то, да до године наступају посланички избори, онда можемо бити у напред потпуно уверени, ко ће постати великим жупаном торонталским. **Фил.**

*) Ми би рекли да је то растурivање проста „Geschäft“ и ништа друго — јер таки људи немају начела па не могу ни да раде на основу истих. Уредн.

Панчево 1. септембра. (Грозна трагедија у Панчеву.) Страшан и грозан догађај који се код нас пре неки дан десио, узрујао је не само нашу варош него и целу околину. Чисто ми се крв у жилама следи кад само и помислим на тај нечувени догађај, и доиста незнам, с које стране да отпочнем писати. Још пре неки дан имали смо пред нами здрава, чила, вредна и ваљана српског занатлију који беше још у најлепшим годинама, а сад га већ покрива црна земља. Са Младеном Пејићем, — јер о њему је сада реч — изгубили смо ми Срби овде у Панчеву целу једну српску породицу. Младен Пејић беше син Јефте Пејића имућног зинатлије. Ожењио се пре пет година ћерком овдашњег умировљеног капетана Радивојевића и имао је троје дечице, праве мале анђеле. Ту невину, красну децу троје па броју, извео је покојни младен у овд. оближну шуму, те их је редом једно по једно из револвера поубијао. Кад је ово грозно дело извршио, пројурио је и себи куршум кроз главу те је на месту остао мртав. — Муњевитом брзином разнела се ова тужна и ужасна вест по вароши, и свет је пројурио са свију страна да чује шта поближа о овој великој несрећи. На дан самог убиства слегло се много света око куће Пејићеве. Свету се указала грозна и ужасна слика. Многи су, гледајући оне невине анђеле мртве, морали да окрену главу и да се удале, а било их је и који су плакали. Још то исто вече, почело се разно поговарати. Неки су кривили Младена што је децу поубијао, и говорили су, како је требао старца и бабу па онда себе убити, но други су опет противни били овоме и рекоше да је боље овако како је учињено. Но свет као свет, обично кад се скупе, они по свом осећају суде и расуђују. — Сад пошто је ствар мало легла, а имао сам прилике да чујем много што-шта, ево ме по своме обећању да се позабавим мало опширније са овом врло немилом темом. — Свет говори да је покојни Младен са женом лепо и сретно живио. Децу своју волео је изван свега. Ово доиста чудновато изгледа. Сретно је живео са женом; син имућног оца, па откуд онда и шта га је нагнало да учини ово грозно дело? Уверен сам да ће се ово питање сваком наметнути. Да није померио памећу? Није. Па шта је онда могао бити узрок овоме? Поштовани читаоци кад буду прочитали ово жалосно збитије, знаће онда, та казаће им се само. Ја ћу да испричам оно, што сам дочуо, и што данас цела варош говори. Покојни Младен беше човек врло вредан, он беше душа целе радње коју му отац још и данас руководи; долазио је у додир са бољим грађанима, па је хтео као млад човек кад и кад да се даде видити међ светом, но у хатар истине морам признати, да покојник није био лакомислен човек који би расипо бабино благо. Сад што је покојни Младен као млад човек тражио друштво где ће по коју искрену прозборити, то ја налазим сасвим за природно, јер бабо га је тако и образово, што му је најзад и бабо увидео, да је то нужно за младог човека. Но и због овог било је више пути врло немилих размирица, ал у последње време канда се сте стране попустило. Но ово није било главно, ма да је и у томе од стране родитеља силу чинела велика неправда. Гадно је то кад се неко нађе да сеје раздор и свађу у целој једној породици. Тако је и овде ово отровно семе уродило грозним плодом. Данас већ цела варош говори како је ту у тој ствари много допринео администратор овдашњег протопресвитерата наш „одлични говорник“, „врли књижевник“, познати фарисеј поп-Лука. Зар наопако он? Зар свештеник, који је позван да својим знањем и ауторитетом шири љубав и слогу међ своје стадо, зар он да се понизи тако, па да завађа оца, матер са сином? Никако ово нисам могао веровати, па и сад још сумњам јел баш тако? Та људи јестел ви код здраве памети, узвикнуо сам многима који су ово причали, та поп-Лука аспирира на овдашње протопрезвитерско место, па кад је ево избор готово на прагу, где би он тако шта могао починити, зар то да му буде препорука? Овде морам приметити да је поп-Лука имао ћерку Јефте Пејића, дакле сестру Младенову, а после смрти њене, довео је из Новог Сада девојку Савету Ракићеву, која је њиме родила двоје деце и као што се поговара, његова газдарица и то двоје деце једина су повода дали неприкладној размирици у овој породици. Поп-Лука као познати и препредени језуита знао је својим упливом да заслепи у такој мери Младеновог оца и матер, да су сви Младенову децу пренебрегли и занемарили, дочим се поп-Лукиној безбрачној чинило све. Људи, који су били очевидци веле и ово: Пре кратког времена бавила се мати покојног Младена у купки ради лечења. Кад се вратила натраг, донела је силесију лепих ствари, разуме се да изненади — па шта мислите кога? — и опет ову поп-Лукину безобразну децу и жену, а рођеним унучадима и снаји није донела ништа. То је покојног Младена јако ожалостило и огорчило. Зар такав поступак од стране родитеља не би ожалостио сваког доброг и ваљаног сина? Зар то не би заболело до срца сваког сина, и то сина који зна да припомаже, а никако не отпомаже оцу и матери? Па још кад се узме у обзир каква су била деца покојног Младена, та он је ове невине анђеле љубио и пазио као очи у глави. Страп човек кад је ову дечицу угледао, морао је застати да их се нагледа, јер то беху деца обдарена ванредном природном лепотом.

Е овде видите, започела се размирица, ал већ у највишем степену. Поп-Лука, као што причају играо је и на даље главну улогу. Једном приликом ствар се тако заоштрила, да су отац и мати дигли руку на сина и почели га пред момцима ударати. Како је Младену у том моменту било то се неда описати. Но поред свег овог суровог понашања његових родитеља, није се Младен ни у једном тренутку заборавио, него се одржао без да је родитељима нанео какву увреду. Ово држим да довољно карактерише покојног Младена као ваљана сина. Младену је ово вечито гоњење од стране његових родитеља толико већ додијало, да је тражио од свог имућног оца само 1000 ф. па да се сели из куће родитељске, иначе је претио да ће сам себи живот одузети. Па шта мислите шта су одговорили родитељи на ово? Да л су они одвраћали јединца сина од овог грозног и ужасног корака? Нису. Уместо да су се и у последњем часу тргли, и сами себе ослободили тог црног фарисејства и језуитства у којем су огрезли, они сасвим мирно рекоше сину: пре нег што убијеш себе, уби и ту штенад. (Мислили су Младенову децу, а своју рођену унучад.) Кад је Младен чуо ове речи из уста својих родитеља, њему је прекипило, и он учини оно, што је целу варош потресло.

При погребу беше се слегао силан свет. Била је то необично велика пратња Веле, да таке пратње још није било у Панчеву. Свет се слегао да види овај уникум од родитеља. Поговарало се да ће их људи напаствовати. Месна полиција измаширала је сва са капетаном на челу да одржи ред, јер је и до њених ушиј горња вест допрла. Међутим није никаквих демонстрација било. Јако се приметило од светине да поп-Лука као рођак није учествовао при погребу. Он је нашао за боље и практичније да умакне у Београд. Но међутим се поговара и ово, а то је највише и отстранило поп-Луку од погреба. Пријатељи покојног Младена поручише му да ће га каменисати ако га виде при погребу. Сад питамо, кад је човеку савест мирна, чега има да се боји? Зар није тим чином поп-Лука пред целим светом сам доказао, да у оном „несносном“ поговарању има ипак много истине? Огорчење је тако велико било, да су многи узвикнули: стрпајте старца и бабу у гроб. Други су опет узвикнули; кад су отац и мати почели да запевају: А шта урличете сад, ено вам вашег слатког поп-Луке, пригрлите га сад, сад вам више Младен и његова деца неће сметати, сад сте бар постигли циљ. А било је и других речи. — Опште је мнење овде у вароши да треба таке родитеље заједно са поп-Луком презрети, а наше је мнење, да боље и лепше препоруке за бити-имајућег проту панчевачког нетреба, него ово најновије „узорито“ и „узвишено“ дело поп-Лукино.

Пошто је покојни Младен пред саму смрт написао својим пријатељима до десетак писама, то ћу се потрудити, да та писма набавим, те ћу онда за своју дужност сматрати да још једном о овој немилој теми јавно прозборим. Дакле до скора виђења.

Миљко Мркоњић.

Вести из места и са стране.

Одговорни уредник. Одговорно уредништво нашег листа преузео је г. Андрија Плавшић, пошто је г. Мита Теодоровић отступио. Ова промена нема никаква утицаја на досадањи правац нашега листа.

Г. Јован Павловић, црногорски министар просвете, стигао је у Карлсбад у Чешку, да се тамо лечи.

Српско црк. певачко друштво у Доњој Тузли приређује данас 8. септембра у просторијама „Гранд Хотела“ концерт са играном уз суделовање г. Стевана Дескашева. Распоред концерта је овај: 1. „Што ћутиш“, од Јенка, пева доњо-тузланско српско црквено певачко друштво. 2. „Гусле моје“, пева г. Дескашев уз пратњу друштва. 3. „Циганин фали свог коња“, од Змај-Јована Јовановића, декламира г. Светозар Васиљевић. 4. „Красан Сарафан“, пева г. Дескашев. 5. „Српске народне песме“, пева г Дескашев уз пратњу друштва. 6. „Лаку ноћ“, од Јенка, пева г. Дескашев. 7. „Чујте браћо“, од Драгашевића“, пева г. Дескашев.

Земљотрес у Босни. Пишу нам из Фоче, да се онде осетио 3. о. м. у 11 сахата у вече жесток земљотрес, који је потрајао 5 секунда. Земљотрес поновио се следећи дан око 5 сахата у јутро и трајао је 3 секунда.

Нови српски добротвор. У Шапцу је прошлог месеца испустила своју племениту душу Стана, супруга Мијата Миловановића из Шапца. Цело своје имање, у вредности преко 100.000 динара, врла покојница завештала је просветним циљевима, с тим, да се образује фонд под именом: „Задужбина Станка Остојића, бив. трговца, и Стане сестре му а супруге Мијата Миловановића трговца из Шапца“. Слава и вечан помен племенитој добротворки!

Несрећа на мору. Из Алгесираса у Шпанској јављају, да су се тамо 3. о. м. сукобила два пароброда, један грчки а други талијански Оба су пароброда потонула и удавило се 66 људи.

Железничка мрежа у Бугарској заузима, по листу „Zeitchrift für. Eisenbahnen und Dampfschiffahrt“, овај обим.

а). Државна железница:

Цариброд—Белова,	160	клм.
Бургас—Јамболи	109	„
Рушчук—Варна,	225	„

б). Друштво ист. железница:

Белова—Хармапли	129	клм.
Трново—Јамболи	106	„
Свега	779	клм

Мимо ову мрежу предузело је народно собрање да изврши грађење још једне пруге отприлике 550 клм дуге. Она би пролазила кроз северну Бугарску (од истока к западу), додирујући: Каспичан — Шумлу — Трново — Шерљево — Ловчу и Оранију — Софију — Ђустендил. По што би ова пруга, код Каспичана, добила везу са пругом Рушчук — Варна с једне и код Ђустендила са бугарско-македонском границом, с друге стране, очекивати је, да би тиме Бугарска и сва трговина преко Бугарске дошла у најкраћу и непосредну везу са Скопљем и Солуном. Тиме би и Црно Море такође везано било најнепосреднијим путем за море егејско. Између пруге преко Србије и ове пројектоване, за коју, у осталом, уверавају, да ће се предузети у посао најдаље идуће године, добијају Бугари за своју трговину ка Солуну и у опште Македонији један скраћен пут од 150 клм. Размак између Софије и Дедеагача велик је 484 клм., а до Солуна, 611 клм. По овоме пројекту, а преко пруге Софија — Ђустендил — Куманово, неће бити између Дедеагача и Солуна више од 460 клм. Последице отуда у погледу извоза биће те, да ће бугарске сировине концентрисати се на пругу у Солуну у место у Дедеагачу; и обратно, да ће главна увозна радња долазити из Солуна у место из Дедеагача, — обишав у сваком случају Србију. Ако је горе наведени лист у овом погледу добро информисан, дужност би била српских државника, да се мало позабаве око овог бугарског предузећа. **„Трг. Глас.“**

Споменик Гарибалдију у Ници открће се у недељу 22. септембра (4. октобра).

Прва железница у Сиаму у Азији отпочела се градити 4. јула т. г. па је сам краљ прву лопату земље својом руком ископао. Та железница полазиће из Bangkok-а у Paknam.

Српска државна класна лутрија. Читамо у „Днев. Листу“: Вучење бројева и згодитака срећака срп. државне класне лутрије за III. класу 2-ог кола, извршиће се јавно у стану управе држ. класне лутрије (велика пијаца у кући Натошевићке) на дан 9. септембра о. г. у 8 часова пре подне.

Кратке вести. У Лондону има толико женскиња, што се баве новинарством, да су изгледи, да ће исте склопити женски новинарски клуб. — Код Трста се срушио тунел још непрокопан и затрпао 52 раденика. — У Пешти бирташи смишљају, како да се из престонице града изгоне немачки јеловници и Немци келнери. — На кикиндској станици изгорео вагон петролеума и осам хвати дрва Један је раденик озлеђен приликом гашења. — У бечком предграђу „Фаворит“ не могу да изаберу среског начелника, јер су у два маха добили кандидати једнак број гласова, те ће се морати распустити заступство тога среза. — У Дубици крмача исакатила сељачко погодишње дете, да је сирото умрло после неколико сати. Мати га оставила сама код куће у колевци. — Пред Њујорком ухватили књиговођу неког из Берлина, који је понео собом 378.000 марака. — У Прагу је био на изложби ово дана Кајетан Коскуба старац од 114 година; исти је био на прашкој изложби пре 100 година. — Научењак Шарл Брођар вели да је пронашао лек против скакаваца. — У Милану се хтела убити госпођица Вакареску. — Др. К. Козић отворио је адвокатску писарну у Бечу I. Bräunerstrasse 10.

Трговина.

Нови Сад, 7. септембра. Ма да је време лепо и суво а путеви добри, то је довоз ране на нашој житној пијаци врло слаб био. Рана је у опште са ценама назадовала, а узрок је томе тај, што житарски трговци показују врло слабу вољу за куповање. На нашој пијаци су данас оваке цене: Пшеница 10 фор. Кукуруз 5 ф. 70 н. Јечам 5 ф. 60 н. Зоб 5 ф. 40 н. Наполица 8 ф. 80 н. Нов Кукуруз у клиповима 2 ф 40 н. Све од 100 килограма.

На осталим пијацама остала је цена по старом. Продавало се:

Теоци 6—14 ф по ком.
Јагањци 5—10 фор. по пару.
Свињи дебели 40—42 ф.
Свињи млади 40—42 фор.
Маст 52 фор.
Сланина 52 фор.
Све од 100 килограма.

*

Будимпешта 7. (19.) септембра. На житној пијаци нује било велике навале, али је ипак де 12.000 м. ц. жита купљено. И друго зрно није имало проће — Цене се нису баш знатно мењале. Продавало се. Потиска пшеница 10 ф. 70—75 нов. на три месеца.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 7. септембра 3½ часа п. п.)

Загреб. Стол седморице изрекао је данас коначну осуду у ствари грабежа оставине Германове. Сви оптужени проглашени су за невине и пуштени су на слободу. (Сада, кад је све свршено, казаћемо да је Стеван Анђелић могао да уштеди Српству ову бруку. Прим Уредн.)

Београд. Главној партијској скупштини радикала у Зајечару свестрано се признаје велика важност, јер ће да одлучи о реконструкцији кабинета. Вујић, Таушановић и Ђаја не могу остати у министарству ради личних размирица. (Доносимо овај брзојав како нам је стигао од пештанског кореспонденц бироа, но не верујемо да је тако, док нам се то не потврди директно из Београда. Прим. Ур.)

Париз. И друга је престава опере Лоенгрин примљена одушевљено. Слушаоци изашли су мирно из позоришта после поноћи. Пред позориштем скупило се нешто љубопитљиве светине, која није демонстровала; али је ипак ухапшено њих 680 — већином дечурлије, која је викала.

Рајмс. Код јучерашњег банкета констатовао је председник републике Карно, да је Француска опет заузела у свету своју улогу и да је снага војске опет успостављена. Земља жели, да Француска настави чврсту, слободоумну, мирну али и одлучну политику. Народ се радује напретку Француске и тежи за миром.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

„Српско православно пјеније“ у један глас у ноте ставили Гаврило Бољарић гимназ. вјероучитељ, заклети члан будимске консисторије и члан редакционог одбора за црквене књиге у Босни и Херцеговини и Никола Тајшановић нар. учитељ и учитељ пјевања. Књига II. Октоих. Глас први. Цена?

Joseph Kürschner. Das abgeordnetenhaus der Reichstags.

Pierre Lotti Islandski ribari, pripovicet Preveo E. Petrović. U Zagrebu, knjižara jugoslavenske akademije. Цена?

Народна просвета.

Матица Српска.

Састанак књижевног одељења

4. (16.) септембра 1891.

Књижевни одбор подноси овај извештај о своме раду од последњег састанка књижевног одељења до данас.

На расписану награду од 100 дуката из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове стигло дело: „Земље у Бачкој, са земљорадничког гледишта“ с натписом: „Земља је благо.“ То дело издано је било на оцену А. Хаџићу и Васи Муачевићу. На основу једногласних оцена споменутих чланова, а према овлашћењу главне скупштине од 30. августа (11. септ.) 1890. бр. 37. Г. С. и у смислу наредбе основног писма досуђена је споменутом делу расписана награда од 100 дуката. За тим се отворило делу приложено запечаћено писмо, на ком се налазио исти натпис као и на делу, те се тако видело, да је наведено дело написао Мита Петровић, професор српске учитељске школе у Сомбору. Писцу је издана награда под уобичајеним условима.

На расписане награде за драме из фонда Јована Наке стигла су до одређеног рока ова позоришна дела:

1. „Краљ Стеван Дечански“, трагедија у 5 чинова;
2. „Краљ Драгутин“, драма у 4 чина;
3. „Жртве“, жалосна слика наших прилика у 5 чинова;
4. „Краљевић Марко“, драма у 5 чинова; и
5. „Ђидо“, слика из сеоског живота у Србији, с певањем у 5 чинова.

Сва та позоришна дела, која су стигла без имена, издана су на оцену члановима Милану А. Јовановићу и Стевану Милованову.

Примљени су за „Летопис“ ови саставци и чланци:

1. Оцена Бранка Ановића на дело: „Хемијска технологија, по програму за реалке, израдио Раша Милошевић“, према мишљењу Стевана Милованова Писцу је одређено у име награде 45 фор.

2. „Можели школа бити без телесне казне?“ од Мите Нешковића — према оцени А. Варађанина, и писцу је одређена награда од 70 фор.

3. „Фридриха Готлиба Клопштока „Месија“, певанија у 20 песмопоја. Песмопој I—V. Превео с немачког А. Сандић — на основу оцене Светозара Савковића и преводиоцу је одређено 25 фор. по штампаном табаку.

4. „О важности мењања усева у земљорадњи“ од Мите Петровића и писцу је одређено у име награде 60 фор.

5. Оцена на две приче дра Лазе К. Лазаревића: „Ветар“ и „Он све зна“ од дра Милана Савића — по мишљењу А. Хаџића, и писцу је одређена награда од 15 фор.

6. „Зле очи“, приповетка. Љуб. П. Ненадовића — на основу оцене два ђорђа Дере, и писцу је одређено у име награде 30 фор.

7. „Успомене из Италије“ од дра ђорђа Дере, по препоруци А. Хаџића, и писцу је одређено у име награде 35 фор. по штампаном табаку.

8. Оцена Стевана Милованова на дело: „Геометрија за више разреде гимназија и реалака“. I. књига: „Планиметрија“ (друго издање). II. књига: „Стереонетрија и тригонометрија“, саставио Ср. Ј. Ј. Стојковић. — Награда ће се одредити, кад та оцена штампана буде.

9. „Грађа за природописну номенклатуру и за рибарско оруђе“, од Моје Медића и писцу је дата награда од 30 фор.

10. Критика на приповетке Симе Матавуља: „из Црне Горе и Приморја.“ Књига II. од Милоша Н. Пејиновића — на основу оцене А. Хаџића. Писцу је одређено 30 фор. награде.

11. „О Књижевнику дру Јовану Андрејевићу“ од А. Сандића, и писцу је одређено 30 фор. награде.

12. „Дојчин Петар“, драмски спев у 3 одељка од дра Милана Савића, на основу оцене члана Милана А. Јовановића, и писцу је одређено у име награде 100 фор.

13. „Приступ браничу језика српског и програм“, од А. Сандића, и писцу је одређено у име награде 40 фор.

14. „Огњеслав Утјешеневић Острожински, српски песник и књижевник“, приложак историји српске књижевности од А. Сандића, и писцу је одређено у име награде 30 фор. по штампаном табаку.

15. „Манастир Житомислић у Херцеговини“, од дра Радивоја Симоновића, на основу оцене А. Сандића, и писцу је одређено у име награде 30 фор. по штампаном табаку.

16. „Лаза Лазаревић старији, драматски писац, грађа за биографију“ од А. Сандића, и писцу је одређено 25 фор. у име награде.

17. „Др. Јосиф Панчић као педагог“ од Јована Миодраговића и писцу је одређено 35 фор. награде.

18. „Књижевност у Словенаца“ од дра Стевана Павловића, и писцу је одређена награда од 40 ф.

Нису примљени ови саставци и чланци:

1. Лазара Киријака: „Збирка српскијех народнијех пјесама“.

2. „Теорија комедије“ од Божидара Борђошког — према оцени Стевана Милованова.

3. „Бајо Пивљанин“, драма у 5 чинова од Видака Отовића, пошто се штампана дела не награђују.

4. „Туговање Срба и Хрвата за царевићем и краљевићем престолонаследником Рудолфом“ од Милоша Радина

5. „Дисциплина природних последица“, од Косте Ђ. Николића — на основу оцене А. Варађанина

6. Ови радови Милоша Н. Пејиновића: а) Литературна студија о приповеткама Јанка Веселиновића; — б) Пика Х. П. Бесаровић, босански приповедач; — в) Критика на „Шумареву ћерку“, од Ст. В Поповића; — г. Новеле Богоја Атанацковића — према мишљењу А. Хаџића.

7. Поздрав „Матици Српској“ од Милоша Радина.

8. „Војвода Јакша“ спев из опсаде Цариграда, од Николе Ђорића — на осноу оцене А. Сандића.

9. „Опомена“ (Паренозис) од Ф. Келчеја с мађарског превео Коста Николић.

10. „Ботаника или биљословље“ од пок. ђорђа Петровића, пароха пардањског — по оцени Владана Арсенијевића.

11. „О симултаним и сукцесивним асоцијацијама“ од Милана Шевића — према оцени Васе Вујића.

12. „Од Београда до Пирота. Прилог познавању српскијех крајева“, од Мите Живковића — по оцени Милана А. Јовановића.

13. „Неколико песмица из Петефијевог албума“ од непознатог писца.

14. „Пет дана за Вратлом о сјенокосу“ од Вељка Радојевића — по оцени А. Сандића.

15. „Историја настава и школа српских“ од непознатог писца — по оцени Саве Петровића.

16. „Свеопшта Ризница драгог камења, на име: Опис свијех драгуља (драгоцјености) по свијету“ од непознатог писца — према оцени Стевана Милованова.

17. „Тетак Лијо“ (Reineke Fuchs), песма IV., од Деспота Теодорчевића.

На оцену су издани ови рукописи:

1. „Славни људи у историји и биографији. (Поводом Милутиновићеве стогодишњице)“, од Марка Цара — члану А. Сандићу.

2. „Приче старог гуштера“, приповетка у стиховима од Драгутина Ј. Илића — члану дру Милану Савићу.

3. „Српске народне приповетке из Горње Крајине“, од Владимира Красића — члану А. Сандићу.

(Наставиће се.)

НА ЗНАЊЕ.

Овогодишња редовна главна скупштина друштвена, сазвана за 11. (23.) септембар о. г. у 9 сахата пре подне, држаће се у **дворани „Матице Српске.“**

Из седнице управнога одбора „Матице Српске“ у Новом Саду 5. (17.) септ. 1891.

Председништво „Матице Српске.“

✝

Долепотписани, са тужним осећајем јавља свима сродницима, пријатељима и познаницима, да му се поштовања достојна пуница и мати

АЛЕКСАНДРА РАДОСАВЉЕВИЋ

рођ. Коњовић

дана 3. септембра 1891. у 9 сати у вече, у 64-тој години живота свог напрасном смрћу у вечност преселила.

Тело покојнице, биће по обреду православном у св. ђурђевској цркви дана 5. септембра 1891. год. у 4 сата по подне опојано, а по томе на великом гробљу сахрањено.

Лака јој црна земља!

У Сомбору 4. септембра 1891.

Ника Грујић,
зет

ОГЛАСИ.

Seiden-Grenadines, schwarz und farbig, (auch alle Lichtfarben) **95 kr.** bis fl. 9.25 p. Met. (in 18 Qual.) — versendet robenweise porto- und zollfrei das **Fabrik-Depot G. Henneberg** (K. u. K. Hoflieferant), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto.

СТЕЧАЈ. 449

Овим се расписује стечај на четвороразредну српску верозаконску школу, на једно учитељско место у Станчеву код Лугоша.

Плата је учитељу 100 фор. које ће добијати по могућству општине, даље 24 кибле жита за лебац које жито изабрани учитељ тек у год. 1892. у августу може све од једном добити, јер од ове године издаје се учитељу ономе, који год. 1891. одслужи; даље 12 кибли кукуруза окрњена, који учитељ свагда у децембру добити може, 4 хвата дрва и 3½ ланца брдовите земље, од које пола је трш а пола је за корист, и слободан стан без бунара у дворишту.

Молитељи имају поред молбе прикључити своје оригиналне сведочбе о свршеним наукама учитељским у Сомбору и по томе да су испит из мађарског језика положили; таковим молитељима молбе имаће првенство у избору, а друге никако, и у року од шест недеља потписанима имају се поднети.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом за вероисповедну школу од год. 1872.

Из седнице српске правосл. школ. општине у Станчеву 11. августа 1891.

Ђура Мирковић, скуп. перовођа. 1-1 **Мојса Ристин,** председник.

Бр. 265. **ОБЈАВА.** 454

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља општина тителског и жабаљског среза ставља се на опште знање да ће се за време од дана закупа 1891. године од 15. августа односно до 31. октобра 1892. године по новом календару, за готов новац под закуп издавати следеће ритске земље као:

469 јутара ораће земље у каћком риту VI. заливу;
333 јутра ораће земље у гор. ковиљском риту VI. заливу;
650 јутара ораће земље у чурушком риту I. заливу;
773 јутра ораће земље у жабаљском риту I. заливу;
820 јутара ораће земље у ђурђевачком риту III. заливу и
150 јутара ораће земље у сентиванском риту III. заливу.

Дражба исти земаља држаће се на лицу места свагда у 8 сахати пре подне:

23. септембра (5. октобра) 1891. у VI. заливу каћком риту.
26. септембра (8. октобра) 1891. у VI. заливу гор. ковиљском риту.
23. септембра (5. октобра) 1891. у I. заливу чурушком риту.
27. септембра (9. октобра) 1891. у I. заливу жабаљском риту.
29. септембра (11. октобра) 1891. у III. заливу ђурђевачком и сентиванском риту.

П. Т. закупници позивају се у одређено време на лице места.

Месне власти умољавају се да ову објаву међу својим становништвом обнародују.

Тител 16. септембера 1891.

ГАЈШИН,
1—3 председник.

442 СТЕЧАЈ.

Код муниципије варошн Вршца имају се делимице наименовањем а делимице бирањем ова места попунити, и то:

Место.	годишња плата.
1. вршачки фишкал, ком је и приватна пракса дозвољена	1000 фор.
2. један вар. саветник, уједно и шеф порезног звања	1000 фор.
3. један подбележник	800 фор.
4. један касир порезног звања	900 фор.
5. један држатељ катастер-евиденције	800 фор.
6. један управитељ ексекуцијоног звања а уједно и магацинер	600 фор.
7. један официјал порезног звања I класе	700 фор.
8. два официјала порезног звања II. класе, сваки по	600 фор.
9. два официјала порезног звања III. класе, сваки по	500 фор.
10. пет канцелиста I. класе, сваки по	400 фор.
11. два ексекутора, сваки по	400 фор.
12. два ценитеља са променљивим дневницама	—
13. један достављач	360 фор.

У смислу I. зак. чл. од г. 1883. инштруиране молбенице имају се до инклузивно 15. (27.) септембра о. г. и то гледе места 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 и 10. расписани код Његовог високородија Господина великог жупана Александра Николића од Рудне, а гледе места под 6, 11, 12 и 13. наведених код градоначеоника предати.

У Вршцу, 31. авг. (12. септ.) 1891.

Семајер
3—3 градоначеоник.

КУЋА

са лепом баштом бр. 32. у „Петефијевој улици“ продаје се из слободне руке. 455 1—3

ОГЛАС.

Код сремско-карловачке задругу за међусобно помагање и штедњу отвара се почетком идуће год. (1. јануара 1892.)

НОВО КОЛО (III.)

ЧЕСТИЦА.

Уписивање настаје 1. октобра ове год
Ближа извешћа даје управа.
Ср. Карловци, 15. септембра п. н. 1891.

За сремско-карловачку задругу за међусобно помагање и штедњу

ШАНДОР ДИМИТРИЈЕВИЋ-ЧАКИЋ
445 2—3 управитељ.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ПАЈЕ АНДРЕЈЕВИЋА

У РУМИ

потребује једног шегрта. Ступити може одмах. 447 2-4

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Р. ДАЈЧА у Вршцу

потребује два спомоћника; једног млађег и једног старијег Првенство имају они који осим српског, немачког и мађарског говоре и романски. Ступање одмах. 452 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

М. МИРКОВА

У ЗЕМУНУ

потребује једног скоро изученог помоћника и два шегрта из добре куће, који одмах могу ступити. 453 1—1

ПРАВИ

МЕДИЦИНСКИ

МАЛАГА-СЕКТ

по анализи ц. кр. стације за пробу вина у Клостернајбургу

врло добар и чист малага

који врло јача **слабе, болеснике, реконвалесценте, децу** итд. против оскудице у крви и слабог стомака врло добар лек.

У 1/1 и 1/2 оригиналној флаши и под **законски депонираном штитницом**

ШПАНСКЕ ВИНСКЕ ТРГОВИНЕ

VINADOR

БЕЧ. ХАМБУРГ.

Оригиналне цене ф. 2.50 и ф. 1.30.

Даље разна инострана вина најбоље каквоће у ориг. боцама и по ориг. цени.

У НОВОМ САДУ: у главном стовариштy код г. Мите Коде, винска и деликатеса трговина; П. Георгијевића, апотекара; Г. Плавшића, апотекара; П. Шула, посластичара; Љ Стефановића, винска и деликатеса трговина; Јене Сарке, хотел „велени венац.“

У БРОДУ: код Фрање Бенчевића, хотел „црвена кућа“; К. А. Пахани шпецер. трг.; Јос. Парадајзер, рестауратер жељезнички; М. Рајновић хотел „жута кућа.“

У ИНЂИЈИ: код М. Петковића, шпец. и вина трг.

У МИТРОВИЦИ: Г. Петровића апотекара; Браће Адамовића, шпец. и вина тргов.; Антона Ковача хотелијера; С. А. Крстоношића, шпец. трговина.

На жиг „**Vinador**“ као законски депоирану штитницу ваља пазити, јер се само тако може за добру каквоћу гарантовати. 452 1—4

ОД ЈЕДНЕ ЛИФЕРАЦИЈЕ

остало је још 3000 комада, велики и добри тако звани

„хусарски“ покрованца за коње

који ће се по половној цени продавати. Ови врло добри, дебели и топли **КОЊСКИ ПОКРОВЦИ**, дугачки су 175 ц. м. а широки 130 ц. м са бојадисаним шарама, и сад им је цена док их још има

1 комад 1 ф. 68 н. | **1 пар 3 ф. 30 н.**

Даље 3000 комада врло великих прима лапених **КРЕВЕТНИХ ЧАРШАВА по 1 фор.** од ком. дужина 2 метера, а ширина 165 ц. м, пре су коштали 2 ф. 50 н. по комаду.

Свака порука биће брзо и тачно уз поузеће (Nachnahme) обављена. — Роба која не би одговарала примаће се натраг, а по жељи и новац ће се повратити.

ФЕКЕТЕ, стовариште покрованца

„код угарске круне“

БЕЧ, V., Rüdigergasse 1./34. vis-à-vis dem k. k. Postamte.
451 1—12

БОЛУЈЕТЕ ЛИ

од гихта, реуме, од нервозности целог тела, неуралгије, ишијаса, оскудице у крви (anemie), нервозности стомака, главобоље, узетости, од неспавања, крстобоље, болова у кичменој мождини, то иштите илустровану књижицу преко галвано-електромагнетично делујуће

ТРЉАЈУЋЕ СПРАВЕ

(Frottir-Apparat)

која је одликована почасном дипломом и златном медаљом у Келну, Велсу и Стутгарту, а у Аустро-Угарској почаствована ц. и кр. искључивом повластицом.

Ова књижица даће сваком тачна објашњења прекделотворности, а уједно и упутство како се успева са овом трљајућом справом. Цена је овој трљајућој справи **12 фор.** Илустроване књижице са употребом иду гратис и франко, а могу се добити у творници проналазача:

450 **Th. Biermanns,** 1—26
Electrotechniker
Wien I., Schulerstrasse Nr. 18.

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1886.

34 —

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.